

BOSHLANG'ICH KARIES DAVOSI

Iskandarova Adiba

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Urganch filiali Stomatologiya fakulteti 4-kurs talabasi

Quryazov Akbar Qurambayevich

Ilmiy rahbar.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8365989>

Annotatsiya. Ushbu maqolada endi boshlangan kariyes kasalligini samarali oldini olish va davolash haqida to'xtalib o'tilgan. Davolash samaradorligi kariyes dog'i mavjud tishlarni dori chaplashga yaxshilab tayyorlash ishlari bilan bog'liqdir.

Kalit so'zlar: tishlar, kariyes, kariyes davolash, boshlang'ich kariyes.

PRIMARY CARIES TREATMENT

Abstract. This article focuses on the effective prevention and treatment of caries that has just begun. The effectiveness of the treatment is related to the preparation of the teeth with caries stains.

Key words: teeth, caries, caries treatment, initial caries.

ЛЕЧЕНИЕ ПЕРВИЧНОГО КАРИЕСА

Аннотация. В данной статье основное внимание уделяется эффективной профилактике и лечению только начавшегося кариеса. Эффективность лечения связана с препарированием зубов с пятнами кариеса.

Ключевые слова: зубы, кариес, лечение кариеса, начальный кариес.

Sut tishlarida boshlang'ich kariyes (dog'li kariyes, yuza kariyes) ni tish to'qimalariga tig' tekizmasdan konservativ usulda davolash bugungi kunda keng tarqalgan. Erta yoshdagi (1-3 yosh) bolalarda boshlang'ich kariyes kumushlash o'tkazish yo'li bilan davolanadi.

Bunda tishlar yuzasidan yumshoq karashlar yaxshilab tozalanadi, antiseptiklar bilan yuvib quritiladi, davolanayotgan tishlar paxta bolishchalar yordamida so'lak va milklardan ajratiladi. 40 Kumushli eritma shilliq pardaga tushsa uni kuydirish xususiyatiga egaligini esda tutish lozim!

Shikatlangan soxada dentin yumshoq bo'lsa, kumushlash usuli qo'llanilmaydi (bunda kariyes jarohati bor yordamida shakllantiriladi). Kumushlash yo'li bilan davolashda 20-30% li kumush nitrat tuzining suvdagi eritmasi ishlatiladi. Bunda kumushni erkin qaytaruvchi moddalardan foydalaniladi (4% gidroksinon, askorbin kislota eritmasi).

Kumushlash 3 marta har 2-3 kunda bir marta o'tkaziladi va natijada kumushning qalin qora parda (plenka)si hosil bo'ladi. Ma'lumki tishlarda kechayotgan faol demineralizatsiya jarayoni natijasida kariyes dog'i yuzaga keladi. Bolalarda bu dog'lar asosan oq, bo'rsimon tusda bo'ladi.

Bunday hollarda yana bir sun'iy remineralizatsiya usulini qo'llash ham ijobiy natijalar beradi. Sun'iy remineralizatsiya usulini amalga oshirish uchun bir qancha remineralizatsiya xususiyatiga ega bo'lgan eritmalar tavsiya qilingan. Ular o'z tarkibida kaltsiy, fosfor, ftor va boshqa makro-va mikroelementlarni saqlaydi.

Shunday eritmalar qatoriga 10%li kaltsiy glyukonati, 2-3% li remodent eritmasi, 2%li natriy ftor eritmasi kiradi. Bu eritmalar applikatsiya (chaplash) usulida qo'llaniladi. Davolash samaradorligi kariyes dog'i mavjud tishlarni dori chaplashga yaxshilab tayyorlash ishlari bilan bog'liqdir.

Bu usulni amalga oshirishdan oldin bemor bola tishlarini cho'tka, pasta yordamida yaxshilab yuvadi, shifokor qolgan karashlarni qirtishlab tozalaydi, 2%li vodorod peroksidi bilan emal sathini ishlov berib tozalaydi, antiseptiklar bilan chaydiradi, tishlar quritiladi, so'lakdan ajratiladi, quritilgan tishlar sathiga remineralizatsiyalovchi eritmaga obdon ho'llangan paxta bolishchalar yoki salfetkalarini yozadi. Bu eritma tish sathida 15-20 minut mobaynida ushlab turiladi va har 5 minutdan so'ng pipetka yordamida eritmadan tomizilib turiladi.

Aplikatsiyadan so'ng tish yuzasi quritilib, 2%li natriy ftor eritmasiga ho'llangan bolishcha yoki salfetka 2-3 daqiqaga qo'yiladi. Davolash muolajasi har kun yoki kunora 15-20 marta o'tkaziladi. O'rta va chuqur kariyesda kariyes kavagi albatta charxlanib shakllantirilgandan so'ng doimiy tishlar kariyesini davolagandek muolaja qilinadi. Kariyes kavaklarini charxlab shakllantirishda ma'lumki, Blek tasnifidan foydalaniladi. Blek tavsiyasiga ko'ra kariyes kavagini charxlab shakllantirishdan maqsad shikastlangan sohalarni to'liq olib tashlash va plomba materiali yaxshi yopishadigan retensiya nuqtalarini hosil qilishdan iboratdir.

Zamonaviy, yangi plomba ashyolarini paydo bo'lishi Blek tavsiyasiga bir muncha o'zgartirishlar kiritishga sabab bo'lmoqda. Bunda kariyes kavagini plombalashga tayyorlash jarayonida asosiy urg'u mexanik retensiya nuqtalarini hosil qilishga nisbatan kimyoviy adgeziya prinsipini ilgari suradi. Bu esa emal to'qimasini iqtisod qilish, ayash va iloji boricha saqlanib qolishini ta'minlaydi. Zamonaviy kompozitsion plomba ashyolari emal, dentin to'qimasi bilan kimyoviy birikish xususiyatiga egadir. Bu esa mustahkam mexanik bog'lanishni (emal bilan plomba ashyosi orasida) yuzaga keltiradi. Bundan kelib chiqadiki, kariyes kavagini charxlashda patologik o'zgargan to'qimalarni qoldirmay charxlab, sog'lom emal sohasini iloji boricha iqtisodlash va ayash asosiy prinsip hisoblanadi.

Tishlar kariyesi kasalligining rivojlanishi murakkab patologik jarayoni bo'lib, ko'pgina omillarga bog'liqdir. Bunday omillar ichida juda katta ahamiyatga ega bo'lganlaridan biri bo'lib og'izdagi aralashgan so'lak hisoblanadi. So'lakning miqdori va xususiyatlari ichki a'zolar va sistemalar to'g'risida muhim ma'lumotlar berish bilan bir qatorda, tishlarda sodir bo'ladigan kariyes jarayoni qay yo'sinda kechishi va uning jadalligiga ham o'z ta'sirini bevosita ko'rsatadi.

Bolalar yoshida kariyesni davolashda, ayniqsa uning o'tkir, ko'plab tishlarni shikastlantirgan hollarda bunday holatni keltirib chiqaruvchi sabablarni aniqlashga jiddiy e'tibor berish lozim. Bunda bola organizmini himoya vositalarini susaytiruvchi, uni kuchsizlantiruvchi omillarni aniqlashga xarakat qilish zarur. Bunday kuchsizlangan bemorlarni iloji bo'lsa pediatriklar bilan birgalikda tekshirib ko'rish maqsadga muvofiqdir. Anamnez ma'lumotlariga tayanib, boshidan kechirgan kasalliklar, yashash sharoiti, ovqatlanish rejimi va boshqalarni inobatga olgan holda pediatr shifokor bilan birgalikda davolash rejasini tuzish darkor. Davolash choralari umumterapevtik va mahalliy stomatologik qismlardan iborat bo'ladi.

REFERENCES

1. Rizayev J.A. Stomatologiyada qo'llanuvchi dori vositalari. Toshkent. —
2. «Voriz nashriyot», 2012.
3. Safarov T.X., Raxmonov X.Sh., Safarov M.T. Tish to'qimalarining nokaries
4. kasalliklari, — Toshkent: 2011.
5. Magid Ye.A., Miccin N.A. Terapevtik stomatologiyada fantom kursi:
6. Atlas. - M.: Tibbiyot, 1987. - 300 bet.